

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen talousarvioesitys 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2026-2028

Palvelualueen palvelusuunnitelma

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella toimii kaksi lautakuntaa. Sivistyslautakunta ohjaa palvelutuotannossa varhaiskasvatus-, opetus- ja elinikäisen oppimisen palveluita. Hyvinvointilautakunta ohjaa palvelutuotannossa nuoriso-, liikunta- ja hyvinvointipalveluita. Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueella edistetään tasa-arvoisesti kuntalaisten varhaiskasvatusta, opetusta, sivistystä, osaamista, vapaa-aikaa ja hyvinvointia. Palvelut on tuotettu asiakaslähtöisesti, taloudellisesti ja tehokkaasti laadukkaita palveluja turvallisessa toimintaympäristössä.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	Enn 2024	TA 2025 ltk	TS 2026	TS 2027	TS 2028
<i>1000 €</i>								
Toimintatuotot	3 571	4 086	4 086	3 668	3 282	3 282	3 282	3 282
Myyntituotot	1 290	1 650	1 650	1 497	1 712	1 712	1 712	1 712
Maksutuotot	1 112	1 093	1 093	928	639	639	639	639
Tuet ja avustukset	1 126	1 285	1 285	1 185	872	872	872	872
Muut toimintatuotot	42	59	59	59	59	59	59	59
Valmistus omaan käyttöön								
Toimintakulut	-54 761	-55 947	-55 947	-57 018	-57 750	-58 382	-59 025	-59 679
Henkilöstökulut	-28 593	-29 227	-29 227	-29 965	-30 024	-30 414	-30 813	-31 219
Palvelujen ostot	-9 541	-9 776	-9 776	-10 360	-9 745	-9 843	-9 941	-10 040
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 053	-985	-985	-985	-1 058	-1 058	-1 058	-1 058
Avustukset	-2 635	-2 706	-2 706	-2 456	-2 433	-2 433	-2 433	-2 433
Muut toimintakulut	-12 938	-13 254	-13 254	-13 254	-14 489	-14 634	-14 780	-14 928
Toimintakate	-51 190	-51 861	-51 861	-53 350	-54 467	-55 100	-55 743	-56 397
Vuosikate	-51 190	-51 861	-51 861	-53 350	-54 467	-55 100	-55 743	-56 397
Poistot ja arvonalentumiset	-423	-470	-470	-470	-470	-470	-470	-470
Suunnitelman mukaiset poistot	-423	-470	-470	-470	-470	-470	-470	-470
Tilikauden tulos	-51 613	-52 331	-52 331	-53 820	-54 937	-55 570	-56 213	-56 866
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-51 613	-52 331	-52 331	-53 820	-54 937	-55 570	-56 213	-56 866
Vyörytyserät	-2 019	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752
Vyörytystuotot	757							
Vyörytyskulut	-2 776	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752	-2 752
Kustannuslaskennalliset erät								
Yli/alij. vyörytyser. jälkeen	-53 632	-55 083	-55 083	-56 572	-57 689	-58 322	-58 965	-59 619
Toimintakulujen muutos %		2 %	2 %	2 %	3 %	1,1 %	1,1 %	1,1 %
Toimintakatteen muutos %		1 %	1 %	3 %	5 %	1 %	1 %	1 %

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteisten palveluiden keskeinen tehtävä on tuottaa koko palvelualueen yhteisiä hallintopalveluja ja toimia sivistyslautakunnan ja hyvinvointilautakunnan tukena heidän työskentelyssään. Lisäksi palvelualueelle kuuluu lasten ja nuorten taiteen perusopetuksessa musiikkiopistopalveluiden osto ja ohjaus. Yhteisten palveluiden keskeinen tavoite vuodelle 2025 on vuonna 2024 valmistellun sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilaselvityksen toimenpideohjelman edistäminen yhdessä elinikäisen oppimisen ja opetuksen tulosalueiden kanssa. Palvelualue ryhtyy myös toteuttamaan Lapsi ystävällisen kunnan toimintamallia ja ohjaa koko kuntaorganisaatiota mallin käyttöönotossa. Tulosalueella valmistaudutaan myös valluustokauden vaihtumiseen.

Tulosalueiden keskeiset tavoitteet ja toiminnan muutokset

Palvelualueella korostuu hyvinvoinnin edistäminen ja laaja-alainen yhteistyö järjestöjen, hyvinvointialueen ja kuntalaisten kanssa. Terveiden ja hyvinvoinnin eteen tehtävää työtä vahvistetaan kehittämällä ja jatkamalla jo aloitettua ennalta ehkäisevän työn vahvistamista ja palveluiden sisäistä yhteistyötä kehittämällä.

Opetuksen tulosalueella varaudutaan Myllymäen koulun rakennushankeen edistämiseen. Perusopetuksen oppimisen tuen rakenteen kokonaisuudistus tulee voimaan vuonna 2025 ja myös perusopetuksen tuntijaon muutokset otetaan käyttöön samaan aikaan. Molemmat uudistukset vaativat paikallista opetus suunnitelman kehittämistyötä kiireellisellä aikataululla, koska uudistukset otetaan käyttöön lukuvuoden 2025-2026 alussa.

Varhaiskasvatuksen tulosalueella jatketaan lasten sekä henkilöstön liikkumisen lisäämisen hanketta ja panostetaan henkilöstön sairaspöissaolojen vähentämiseen. Toiminnan kehittämisen painopisteinä ovat laadun arviointi, lasten osallisuuden toteutuminen ja lasten tuen tarpeisiin vastaaminen.

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin tulosalueella toiminnan kehittäminen jatkuu. Vuoden 2024 aikana käynnistettyä senioriohjausta ja ehkäisevän päihdetyön toimintamuotoja vakiinnutetaan. Vapaa-aikapalveluiden resursseja kohdistetaan tarpeita vastaavasti ja toiminta pyritään ulottamaan laajemmalle joukolle nuoria. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään hyvinvointisuunnitelman mukaisesti. Samalla valmistaudutaan kunnan laajan hyvinvointikertomuksen tekemiseen.

Palvelualueen toimintaan kohdistuvat riskit ja niiden hallinta

Opetuksen tulosalueella keskeisin haaste on laskeva oppilasmäärä, joka aiheuttaa väljyyttä kouluihin. Jos toiminnan nyky rakenne säilyy, lasten opetukseen menevä resurssi ja välillisiin kustannuksiin varattu resurssi muuttuu kestävämmällä tavalla niin, että pahimmassa tapauksessa välilliset menot kasvavat suuremmiksi kuin varsinaiseen toimintaan osoitetut menot. Tätä riskiä hallitaan sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen tilaselvityksen toimenpideohjelmalla. Perusopetuksen oppimisen tuen uudistuksen vaikutuksista ei ole tarkkaa tietoa. Todennäköistä kuitenkin on, että uudistuksella on vaikutuksia perusopetuksen toimintaan ja rakenteisiin. Koulukuljetukset kilpailutetaan ja kustannusten arvioidaan nousevan.

Varhaiskasvatuksen tulosalueen riskien hallintaan vaikuttavat merkittävästi valtion päätökset, joiden kautta toimintaan kohdistuvat muutokset tuovat yleensä kuntiin lisävelvoitteita ja sitä kautta myös todennäköisesti taloudellisia haasteita. Tulosalueen haasteena on erityisesti varhaiskasvatuksessa pätevän henkilöstön saatavuus. Tätä riskiä hallitaan yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa. Tämä vaikuttaa myös varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteuttamiseen. Varhaiskasvatuksessa riskinä on myös yksityisen varhaiskasvatuksen toimintaedellytysten heikkeneminen ja lasten siirtyminen

yksityisestä varhaiskasvatuksesta kunnalliseen varhaiskasvatukseen. Tätä riskiä voidaan hallita palvelusetelillä.

Hyvinvointialueen toiminnasta heijastuu edelleen riskejä varhaiskasvatuksen ja opetuksen oppilas- ja opiskelijahuoltopalvelujen toteutumiseen lain edellyttämällä tavalla pätevän henkilöstön saatavuusongelmien takia. Jos hyvinvointialue ei onnistu ratkaisemaan henkilöstöongelmia, päiväkotien ja koulujen tehtävä vaikeutuu huomattavasti.

Palvelualueen riskien hallintaan vaikuttavat merkittävästi valtion päätökset, joiden kautta toimintaan kohdistuvat muutokset tuovat yleensä kuntiin lisävelvoitteita ja sitä kautta myös todennäköisesti taloudellisia haasteita. Kunnan lapsimäärän väheneminen vaikuttaa kuntapalveluiden ja talouden suunnitteluun. Kuntaan suuntautuva muuttoliike pehmentää lapsimäärän vähenemistä, mutta se ei muuta trendiä, koska syntyvyys on jälleen kääntynyt Mäntsälässä ja valtakunnallisesti laskuun.

Sivistyksen ja hyvinvoinnin yhteiset 1000 €	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	Enn 2024	TA 2025 ltk	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot								
Toimintakulut	-443	-518	-518	-518	-524	-533	-541	-549
Toimintakate	-443	-518	-518	-518	-524	-533	-541	-549
Toimintakulujen muutos %		17 %	17 %	0 %	1 %	2 %	2 %	2 %
Toimintakatteen muutos %		17 %	17 %	0 %	1 %	2 %	2 %	2 %

Opetuspalvelut

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Tulosalueen palveluajatus ja toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella

Opetuspalvelut tarjoavat laadukasta perus- ja lukio-opetusta kasvun, hyvinvoinnin ja elinikäisen oppimisen kyvyn edistämiseksi. Oppimisen, opetuksen ja oppilaitosten toimintaa ohjaa jatkuvan kehittymisen tavoite.

Vuoden 2025 toiminnan painopisteet

Syntyvyyden alenemisen vaikutukset näkyvät vuosikymmenen loppuun mennessä erityisesti perusopetuksen vuosiluokilla 1-6. Vuosiluokkien 7-9 vaikutukset ulottuvat tulevan vuosikymmenen alkuun. Oppilasmäärän vähenemisellä on valtionosuutta vähentävä vaikutus. Samanaikaisesti valtakunnallisesti on valmisteilla perusopetuslain oppimisen tuen kokonaisuudistus. Tällä hetkellä arvioidaan, että muutoksella on kustannuksia kasvattava vaikutus. Talousarviovuoteen 2024 verrattuna 1.8.2024 voimaan astunut B 1-kielen (ruotsi) tuntilisäykset 7. ja 9. -vuosiluokille kasvattavat kustannuksia vuonna 2025. Oppilaiden viikkotuntimäärä kasvaa 1.8.2025 lukien vuosiluokilla 1.-2. äidinkielen ja kirjallisuuden sekä matematiikan osalta. Lisäksi vuosiluokilla 3.-6. äidinkielen ja kirjallisuuden viikkotuntimäärä kasvaa. Oppiainekohtainen kasvu on yhteensä 3 h / vk. Edellä mainitut tuntilisäykset perustuvat valtioneuvoston asetuksen muutokseen tuntijaosta. Muutoksilla on kustannuksia kasvattava vaikutus. Toiminnallisiin muutoksiin tullaan kohdistamaan

valtionosuutta. Oppimisympäristöjä kehitetään tilaselvitystyön mukaisesti, jossa erityisesti Myllymäen koulun tilat nousevat tärkeydessään vahvasti esille.

Haluamme opetuspalveluissa toteuttaa hyvää ja osallistavaa henkilöstöpolitiikkaa sekä edistää henkilöstön työhyvinvointia. Opetuspalveluiden joustavan henkilöstösuunnittelun ja perusopetuslain vaatiman henkilöstömäärän varmistamiseksi toteutamme toimintaympäristön muutokset huomioivaa pitkäaikaista henkilöstösuunnittelua. Opetuspalveluissa suunnittelua tehdään yhdessä rehtorien sekä yhteistyössä henkilöstöhallinnon kanssa. Jokaiselle koululle on laadittu henkilöstökyselyyn perustuva työhyvinvointisuunnitelma. Suunnitelmaa toteutetaan kouluissa yhdessä henkilöstön kanssa ja niiden toteutumista seurataan tulosalueen johtoryhmässä. Kehittämistyön tukena toimii koulujen hyvinvointikoordinaattori. Osallistavaa yhteisöllisyyttä edistäviä sekä kehittävää virettä tukevia, muiden koordinaattorien teemoja ovat tieto- ja viestintäteknologia, turvallisuus, monikulttuurisuus, yrittäjäyyskasvatus ja varhaiskasvatusyhteistyö. Strategisten tavoitteiden saavuttamista tukevia kehittämistiimejä on seuraavista teemoista: digitalisaation edistäminen, turvallisuus, hyvinvointi sekä kielet ja kulttuuri.

Teemme kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennalta ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi systemaattista työtä. Toimintaamme ohjaa suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä erillinen 15 toimenpiteen toimenpideohjelma (Sivltk 12.10.2021 §36). Kehittämistyön seuraavassa vaiheessa lisäämme vertaissovittelun eri menetelmien käyttöä sekä jatkamme Someturvan käyttöä ilman hankerahoitusta. Pro Koulu -toimintamallin käyttöä eli käyttäytymisen ongelmien ennaltaehkäisemiseen kehitetyn koko koulun toimintamallin laajentamista muihin kouluihin edistetään. Lisäksi laajennamme vertaissovittelun käytäntöjä kouluilla.

Yhteisöllisyyttä ja oppilaiden sekä huoltajien osallisuutta vahvistetaan mahdollisuuksien mukaan kaikessa kouluarjessa. Keskeisinä kohteina ovat lukuvuosisuunnitteluun, järjestyssääntöihin, monialaisiin oppimiskokonaisuuksiin ja harrastamisen Mäntsälän malliin osallistaminen. Tulosalueen ja koulujen vanhempainyhdistysten kanssa tehtävää yhteistyötä vahvistetaan. Oppilaiden koululäsnäoloa tukevia toimenpiteitä sekä kiusaamisen ehkäisyä ja työrauhan parantamista tukevaa toimintakulttuuria edistetään jokaisella koululla.

Hyvinvointityön johtamista tuetaan koulukohtaisen hyvinvointityön työvälineen käytöllä. Lapsen kasvun polku eri palvelutuotannon vaiheissa tunnistetaan ja työvälineen käytettävyyttä kehitetään edelleen. Systemistä työtettä vahvistetaan osana oppimisen ja kasvun tukea. Koulussa tapahtuvaa nuorisotyötä vahvistetaan edelleen nuorisopalveluiden kanssa tehtävän yhteistyön kautta. Etäopetuksen järjestämistavat nähdään kehittämistyössä mahdollisuutena.

Vuosiluokkien 6 ja 9 oppilaat vierailevat Lahden yrityskylässä lv. 2024–2025 aikana. Keväällä 2025 toteutetaan 8.-luokkalaisten urapolkumessut. Messujen tavoitteena on ammattien tuntemuksen lisääminen, erilaisten urapolkujen esittely, yritys-elämän tuntemuksen laajentaminen ja paikallistuntemuksen vahvistaminen. Lv. 2024-2025 aikana 9.-vuosiluokkien oppilaille toteutetaan jatko-opintomessut yhteistyössä toisen asteen oppilaitosten kanssa. Sisäistä yhteistyötä kunnan työllisyyspalveluiden kanssa vahvistetaan edelleen.

Mäntsälän lukion vetovoimaisuutta edistetään edelleen. STT:n 2024 valtakunnallisessa vertailussa Mäntsälän lukio sijoittui suurten lukiodien listauksessa sijalle 25 ja on Keski-Uudenmaan paras lukio. Tavoitteena on, että kaikki Mäntsälän yläkoulujen oppilaat käyvät lukiolla tutustumassa. Toimintakulttuuria kehitetään laaditun kehittämissuunnitelman mukaisesti. Lukion johtamisjärjestelmä ja tiimirakenne toteuttaa yhteisöllisen johtamisen periaatteita. Opiskelijoiden edustus on mukana johtoryhmän ja opiskeluhoitoryhmän kokouksissa. Opiskelijat osallistuvat myös opettajien muodostamien tiimien työskentelyyn.

Toimintaympäristön muutokset suunnitelmakaudella 2024-2027

Palvelualueen strategisen tilaselvityksen mukaiset ratkaisut vaikuttavat opetuspalveluiden palvelutuotantoon.

Oppimisen tuen kokonaisuudistus astuu voimaan 1.8.2025. B1-kielen viikkontuntimäärää koskeva siirtymäsäännös lisää kustannuksia koko vuodelle 2025 sekä vuosiluokkien 1-2 ja 3-6 lisätunnit syyskaudelle 2025. A2-kielen opetustarjonta laajenee uudella ikäluokalla.

Opetuspalveluiden toimintaa kehittäviä hankkeita

Keskeisiä valtionavustuksella kehitettäviä kohteita ovat koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen, kerhotoiminta, yhteisöllisen opiskeluhoiton vahvistaminen sekä luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistävät toimenpiteet.

Riskit tavoitteiden saavuttamisessa

Tilaselvityksen mukaiset ratkaisut vaikuttavat merkittävästi palvelutuotantoon. Henkilöstömenot ovat palvelutuotannon tärkein menoerä. Tällä hetkellä henkilöstömenot ovat noin 50% opetuspalveluiden kokonaismenoista. Henkilöstömenojen suhdetta kokonaismenoista tulee pitkällä tähtäimellä kasvattaa.

Oppimisen tuen kokonaisuudistus ei sisälly talousarvion päätöksentekoon, koska valtakunnallinen lain ja opetussuunnitelmien perusteiden valmistelu on kesken. B1-kielen lisätunnit saattavat lisätä välipalatarjonnan tarvetta ja siten kustannuksia. Kodin ja koulun välisen viestinnän ohjelmistokustannusten sekä oppilastietojärjestelmää koskevan arkistointirajapinnan kustannusten arvioidaan nousevan. Myös koulukuljetusten kustannusten arvioidaan nousevan kilpailutuksen myötä. Lukion myönteinen opiskelijamäärän kasvu saa aikaan henkilöstö- ja materiaalikustannusten kasvua. Osa hankehauista ovat vielä vuoden 2025 osalta avoimia.

Oppilaiden ja opiskelijoiden opiskeluhoiton palveluiden sekä mielenterveyden ja hyvinvoinnin kasvavat tarpeet edellyttävät toimivaa opiskeluhoitoa ja erikoissairaanhoidon palveluketjua. Puutteet heijastuvat lasten, nuorten, perheiden ja koulun arkityöhön.

Talousarvioesitys 2025 ja taloussuunnitelma 2026-2028
Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Opetuspalvelut 1 000 €	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	Enn 2024	TA 2025 ltk	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	2 162	2 518	2 518	2 404	1 969	1 969	1 969	1 969
Toimintakulut	-33 976	-34 480	-34 480	-35 002	-35 442	-35 853	-36 173	-36 498
Toimintakate	-31 814	-31 962	-31 962	-32 598	-33 473	-33 884	-34 204	-34 529
Toimintakulujen muutos %		1 %	1 %	2 %	3 %	1 %	1 %	1 %
Toimintakatteen muutos %		0 %	0 %	2 %	5 %	1 %	1 %	1 %

Varhaiskasvatuspalvelut

Tulosalueen palveluajatus ja tavoitteet

Varhaiskasvatus ja esiopetus toteuttavat lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen yhdessä huoltajien ja muiden toimijoiden kanssa. Varhaiskasvatuksen painopisteet toimintakautena 2024–2025 ovat strategian ja hyvinvointisuunnitelman mukaisesti osallisuus, vaikuttaminen ja tunnetaidot ja digitaalisten taitojen kehittäminen sekä päiväkotien apulaisjohtajuuden vahvistaminen ja toiminnan laadun arviointi. Henkilöstön sairaspöissaoloihin tullaan kiinnittämään erityistä huomiota vuonna 2025 työhyvinvoinnin, toiminnan laadun ja talouden tasapainottamisen edistämiseksi.

Tavoitteena on lisätä lasten ja henkilöstön osallisuuden toteutumista varhaiskasvatuksessa, lisäksi tavoitteena on tukea henkilöstön digitaitoja vahvistamalla digivastaavien verkostoa ja toimintaa. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on vastata lakimuutoksen vaatimaan lapsen tukeen mahdollisella resurssien lisäämisellä ja erityisvarhaiskasvatusta kehittämällä. Lisäksi varhaiskasvatuksessa kehitetään ja vahvistetaan johtajuus järjestelyjä muuttamalla varajohtajuuksia apulaisjohtajiksi.

Toimintaympäristön muutokset

Vuonna 2025 varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen toteutumiseen vaikuttavat monet vuoden 2022 ja 2025 lakimuutokset. Lisäksi varhaiskasvatustalouden täsmennys henkilöstön mitoittamiseen liittyen vuonna 2021 vaikutti siten, että suhdeluvuista ei voida poiketa henkilöstöstä johtuvista syistä. Tämä on lisännyt tarvetta sijaisten ja määräaikaisten työntekijöiden palkkaamiseen.

Varhaiskasvatustalouteen tuli vuonna 2022 täsmennyksiä lapsen tukeen liittyen. Laissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen annettavasta tuesta ja tuen toteutuksesta sekä tuen tarpeen arvioinnista sekä tuen päätöksen antamisesta. Varhaiskasvatuksessa annettava tuki tulee vahvistua lapsen yksilöllisen tuen tarpeen mukaan. Tukea vahvistettiin kolmitasoisesti (yleinen – tehostettu - erityinen tuki). Tuki tulee toteuttaa inklusiivisesti, jolloin kasvaa paine lisätä henkilöstön määrää päiväkoteihin. Lakiuudistuksen vaikutukset ovat lisänneet tarvetta hallintoon, erityisvarhaiskasvatukseen kehittämiseksi sekä lisännyt avustajien tarvetta ryhmissä. Samaan aikaan hankerahoitus varhaiskasvatuksessa pieneni eli kunnan oma rahoitusosuus on kasvanut. Lisäksi varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutokset alentavat varhaiskasvatuksen tuloja edelliseen vuoteen verrattuna. Perusopetuslain muutokset vuonna 2025 tulevat lisäämään erityisopettajan tarvetta esiopetusryhmissä. Lisäksi monimuotoisuus on lisääntynyt Mäntsälässä ja yhä useammalla lapsella on tarve suomenkielen opetukseen, tämä vaatii uusia resursseja varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen.

Kunta hakee Unicefin lapsiystävälliseen kunta-malliin mukaan. Unicefin lapsiystävällinen kuntamallin avulla edistetään kunnassa lapsen oikeuksien toteutumista jokaisen lapsen arjessa. Varhaiskasvatus koordinoi Unicefin lapsiystävällisen malliin hakeutumista ja sen valmistelua, nykytilan arvioimista ja kunnan koordinaatioryhmän kokoontumisia. Lapsiystävällisen kunta mallin edistämiseen liittyy kiinteästi mm. lapsi- ja perheasiainneuvoston työskentely ja kunnan hyvinvointisuunnitelma. Yhteistyötä tehdään eri palvelualueiden, keusoten sekä muiden yhteistyötahojen kanssa. Kustannukset ovat varhaiskasvatuksen tulosalueella.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen 1.3.2023 ja 1.8.2024 muutoksien myötä useamman perheen kohdalla ero kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen kustannusten välillä kasvoi merkittävästi. Yksityisen hoidon tuen kuntalisän nostopaineet eivät ole poistuneet, vaikka keväällä 2023 nostettiin yksityisen hoidon tuen kuntalisää yksityisille toimijoille. Palvelusetelin käyttöönoton myötä voidaan perheitä tukea sekä taloudellisesti että heidän valinnan mahdollisuuksissaan. Lisäksi palvelusetelin käyttöönotto ehkäisee riskiä asiakasmaksujen noususta yksityisten päiväkotien asiakasmaksuissa ja täten asiakkaiden siirtymistä kunnalliseen varhaiskasvatukseen.

Kahden varajohtajan tehtävänkuvan muuttaminen apulaisjohtajaksi tukee Mäntsälän varhaiskasvatuksen johtajuuden kehittämistä. Apulaisjohtaja tukee ryhmien pedagogiikkaa ja hoitaa erikseen nimetyt vastuutehtävät. Näin päiväkodin johtajalle jää aikaa henkilöstön ja pedagogiikan johtamiseen koko yksikön osalta.

Henkilöstön koulutukset painottuvat vuonna 2024 Mäntsälän varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen strategisten tavoitteiden mukaisesti sekä apulais- ja varajohtajuutta kehittävästi.

Hankkeet

Koulutuksellinen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen hanke jatkuu yhteisenä hankkeena perusopetuksen kanssa. Tavoitteena on tasa-arvoisuuteen, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin vahvistaminen. Hankkeella edistetään oppimista, hyvinvointia, vuorovaikutusta ja lähipalveluperiaatetta sekä lapsen oikeutta välttämättömään ja riittävän varhaiseen tukeen. Henkilöstön ja lasten digitaitoja tullaan tukemaan ja edistämään digitsemppari- hankkeen avulla.

Riskit tavoitteiden saavuttamiseksi

Tulosalueen riskien hallintaan vaikuttavat merkittävästi valtion päätökset, joiden kautta toimintaan kohdistuvat muutokset tuovat yleensä kuntiin lisävelvoitteita ja sitä kautta myös todennäköisesti taloudellisia haasteita. Tulosalueen on haasteena erityisesti varhaiskasvatuksessa pätevän henkilöstön saatavuus. Tätä riskiä tulee hallita yhdessä henkilöstöhallinnon kanssa. Tämä vaikuttaa myös varhaiskasvatuksen tavoitteiden toteuttamiseen.

Talousarvioesitys 2025 ja taloussuunnitelma 2026-2028
Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Varhaiskasvatuspalvelut 1 000 €	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	Enn 2024	TA 2025 ltk	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	952	1 035	1 035	780	666	666	666	666
Toimintakulut	-16 802	-17 259	-17 259	-17 621	-17 694	-17 944	-18 198	-18 457
Toimintakate	-15 850	-16 223	-16 223	-16 841	-17 028	-17 278	-17 532	-17 791
Toimintakulujen muutos %		3 %	3 %	2 %	3 %	1 %	1 %	1 %
Toimintakatteen muutos %		2 %	2 %	4 %	5 %	1 %	1 %	1 %

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelut

Tulosalueen palveluajatus ja tavoitteet

Elinikäisen oppimisen ja hyvinvoinnin palvelualue edistää ja ylläpitää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä järjestämällä matalankynnyksen opisto-, kirjasto-, liikunta- ja nuorisopalveluita. Monipuoliset hyvinvointia edistävät palvelut toteutetaan asiakaslähtöisesti vastaamaan kuntalaisten tarpeita. Laadukkaat hyvinvointia edistävät palvelut ovat kunnan vetovoimatekijä.

Vuoden 2025 painopisteitä ohjaavat kunnan strategia ja päivitetty hyvinvointisuunnitelma 2024–2025. Hyvinvointiin liittyvien tavoitteiden toteutumisesta tiedotetaan säännöllisin väliajoin kunnan johtoryhmää, hyvinvointilautakuntaa ja toiminnan edistyminen tuodaan esille osavuositarkastusten yhteydessä.

Mäntsälän kunnan saamalla perintörahoilla mahdollistui palkata määräaikainen ehkäisevän päihdetyön koordinaattori, jonka työaika jaetaan ehkäisevän päihdetyön ja kunnan turvallisuusvastavan tehtäviin.

Toimintaympäristön muutokset

Jatkuvan oppimisen vaatimus ja uudet työtavat mm. uudet ohjelmat sekä koulutetun henkilöstön saaminen, väestön vanheneminen ja monikulttuurisuus edellyttävät uusien toimintatapojen miettimistä. Järjestöjen ja yhdistysten vapaaehtoisten työntekijöiden ikääntyminen vaikuttaa suoraan kolmannen sektorin osallistumiseen kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistyöhön. hyvinvointialueen ja kunnan keskinäiseen työn - ja vastuunjaon selkiyttäminen auttaa kehittämään kunnan omaa terveyden ja hyvinvoinnin ennaltaehkäisevää työtä.

Vapaa-aikapalveluissa tiivistetään nuorisotyön ja koulun yhteistyötä ja lähdetään ketterästi kokeilemaan eri toimintojen yhteensovittamista. Tavoite kokeilukulttuurilla on löytää koulujen kanssa yhteiset toimivat toimintamallit joita voidaan toistaa sekä jatkaa. Koulujen kanssa tehtävälle yhteistyölle on luotu suunnitelma vuosille 2024-2025 ja sitä toteutetaan. Yhden vakanssin lisääminen nuorisotyöhön mahdollistaa nuorisotyön jalkauttamisen myös tilojen ulkopuolelle ja sivukyliin. Liikuntapalveluissa keskitytään tarjoamaan matalankynnyksen liikunta- ja elintapaneuvontaa moniammatillisesti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Kunnan avustusjärjestelmän sähköinen versio otettiin käyttöön vuoden 2024 avutusten haussa. Koko kunnantasolla tilavarausjärjestelmä uusittiin ja elinikäinen oppiminen- ja hyvinvointipalvelualueella järjestelmä otettiin käyttöön kesäkuun alussa.

Kirjasto on aktiivinen kaikenikäisten kuntalaisten monipuolisen lukutaidon, digi- ja kansalaistaitojen, osallisuuden, luotettavan ja ajantasaisen tiedonhankinnan sekä hyvinvoinnin vahvistaja. Kirjasto tarjoaa sisällöltään ja muodoiltaan monipuolisia aineistoja, matalan kynnyksen palveluja, opastusta, kohtaamisia ja tapahtumia kaikille turvallisessa ja avoimessa yhteisessä tilassa. Kirjasto kokeilee uutta, osallistuu myös kirjaston ulkopuolisiin tapahtumiin ja tekee laajaa yhteistyötä kunnan eri toimijoiden kanssa.

Kansalaisopisto tarjoaa monipuolisia ja erimittaisia kursseja sekä lähi- että verkko-opetuksena. Taiteen perusopetusta on tarjolla kuvataiteessa, käsitöissä ja baletissa. Kansalaisopiston kurssivalikoimassa on myös lukuvuosittain muutama opintopistekurssi. Vuodelle 2025 on tavoitteena suunnitella Kapos- eli kansalaistaitokoulutusta, joista saa myös opintopisteitä. Kansalaisopisto ottaa huomioon paikalliset sivistystarpeet: tarjolla on kursseja sekä lapsille että aikuisille, ja myös maahanmuuttajille. Työllisyys- ja maahanmuuttopalveluiden kanssa yhteistyössä kansalaisopistossa toteutetaan kotoutumiskoulutuksena suomen kielen alkeiskurssi 2024-2025. Yhteistyötä on tarkoitus jatkaa lukuvuonna 2025-2026. Vammaisille tarkoitettujen kurssien tarjontaa selvitellään.

Hankkeet

Mäntsälän kansalaisopisto on mukana OPH:n LaKe- hankkeessa ESTEET NURIN! - Yhdenvertaisuus, esteettömyys ja osallisuus opistoissa. -Mäntsälän kansalaisopisto on myös mukana OPH:n eArt- Kestävää taiteen perusopetusta- hankkeessa. Kyseessä on opetustoimen henkilöstökoulutus.

Vapaa-aika ja hyvinvointipalveluiden hankkeita ovat Starttivalmennus, Mäntsälä Liikkuu 2025, Harrastamisen Mäntsälän malli ja Etsivä nuorisotyö.

Riskit tavoitteiden saavuttamisessa

Valtionsouustuntien pienentymisen vuoksi kansalaisopiston kurssitarjonta voi kaventua. On etsittävä uusia toimintatapoja ja yhteistyökumppaneita, jotta monipuolinen kurssitarjonta voidaan taata.

Koulutetun henkilökunnan saamiseksi yhteistyön tehostaminen HR:n kanssa on tärkeää samoin rekrytoinnin houkuttelevaksi tekeminen.

Toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseen

Markkinointia ja omaa toimintaa tulee tehdä tutuksi tehostamalla tiedottamista kohdennetusti, jalkautua kuntalaisten keskuuteen ja tiivistää yhteistyötä kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen toimijoiden kanssa. Positiivisen ja kannustavan toimintaympäristön luominen. Otetaan käyttöön uusia innovatiivisia työtapoja.

Talousarvioesitys 2025 ja taloussuunnitelma 2026-2028
Sivistys- ja hyvinvointipalvelualue

Elinikäisen oppimisen ja
hyvinvoinnin palvelut

1 000 €	TP 2023	TA 2024	MTA 2024	Enn 2024	TA 2025 ltk	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	457	533	533	483	647	647	647	647
Toimintakulut	-3 539	-3 690	-3 690	-3 878	-4 090	-4 153	-4 214	-4 277
Toimintakate	-3 083	-3 157	-3 157	-3 394	-3 442	-3 506	-3 567	-3 629
Toimintakulujen muutos %		4 %	4 %	5 %	11 %	2 %	1 %	1 %
Toimintakatteen muutos %		2 %	2 %	8 %	9 %	2 %	2 %	2 %

Investoinnit

Investoinnit	Kustannus- arvio ja muutokset	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta					
Irtain omaisuus					
Tilojen kalustaminen					
Vaarojen ja riskien arvioinnin muk. investointitarp. ja ops mukainen k Menot		-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
Opetuspalveluiden opetussuunnitelman mukainen kalustaminen					
Monitoimitalon tatamin uusiminen		-15 000			
Salibandykaukalon uusiminen		-11 000			
Kuntosalilaitteiden uusiminen		-46 000			
Irtain omaisuus yhteensä		-107 000			
Aineeton käyttöomaisuus					
Arkistointijärjestelmän hankinta ja rajapintojen yhdistäminen Menot		-50 000			
Aineeton käyttöomaisuus yhteensä		-50 000			
Sivistys- ja hyvinvointilautakunta yhteensä	Menot Tulot N Netto	-157 000	-35 000	-35 000	-35 000

Sivistys- ja hyvinvointipalvelualueen investointiesitys lautakuntaan pitää sisällään yhteensä 157 000 euron investoinnit. Uusina investointierinä on monitoimitalon tatamin uusiminen (arvio 15 000 euroa), salibandykaukalon uusiminen (arvio 11 000 euroa) sekä kuntosalilaitteiden uusiminen (arvio 46 000 euroa) sekä arkistointijärjestelmän hankinta ja rajapintojen yhdistäminen (arvio 50 000 euroa).